

Uredništvo - uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 23-61-22-64. Mesečna naročnina 35 lir, za inostranstvo 40 lir - Ček, rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.204 za inserate. Izključno sodelovanje za oglase iz Italije in inostranstva: UPI S. A. Milano. Fotokopirano na vrhu.

SLOVENEK

NOVEMBER-1944

15
SREDA

Weitere Ausdehnung der Schlacht bei Metz

Schweres Ringen bei ununterbrochenen Schnee- und Regenfällen Waldgelände südwestlich Hürtgen vom Feind gesäubert — Weitere Ausdehnung der schweren Kämpfe in Mittelitalien Durchbruchversuch östlich Budapest von unseren Truppen vereitelt — Schlachtschiff »Tirpitz« durch Luftangriff ausser Gefecht gesetzt

DNB Aus dem Führerhauptquartier, 14. November. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt: Im Raum von Venlo und Aachen bekämpfte unsere Artillerie die dort anhaltenden feindlichen Angriffsvorbereitungen. Zahlreiche Treffer in motorisierten Kolonnen wurden beobachtet.

Panzergranadiere säuberten nach schweren Kämpfen das Waldgelände südwestlich Hürtgen vom Feinde, der dabei blutige Verluste erlitt. Eine grosse Anzahl Gefangener wurde eingebracht. Die Schlacht beiderseits Metz hat gestern auf neue Abschnitte übergegangen. Die nordamerikanischen Verbände setzten im Moselbrückenkopf nordöstlich Diedenhofen ihre Angriffe zunächst nicht fort, versuchten aber den Flussübergang südlich der Stadt auf breiterer Front zu erzwingen. Ihre Oberstversuche wurden an den Flügeln zerschlagen, im Zentrum des Angriffs übergesetzte Kräfte bis dicht an die Mosel zurückgeworfen. Ihre Masse stellt vor der Vernichtung. Südöstlich Metz geht das schwere Ringen bei ununterbrochenen Regenfällen und Schneefällen weiter.

Der Versuch feindlicher Regimenter, mit zusammengefassten Kräften unsere Stellungsfrent zwischen dem Rhein-Marne-Kanal und Baccarat zu durchstossen, scheiterten an der Standhaftigkeit oder den Gegenangriffen unserer Volksgrenadiere.

Das Feuer V 1 und V 2 lag wieder auf London und dem Raum vom Antwerpen. In Mittel-Italien dehnten sich die schweren Kämpfe vom adriatischen Küstenabschnitt bis in die Berge von Modigliana aus. Im Feuer unserer Stützpunkte blieben zahlreiche britische Angriffe liegen oder wurden nach geringen Einbrüchen aufgefangen. Nur nördlich Forli konnte der

Feind unter stärkster Feuer- und Kräftezusammenfassung die Stellungen unserer Grenadiere etwas zurückdrücken.

Bei starken Schneefällen wurde auf dem Balkan die Stadt Kumanovo im Zuge unserer Marschbewegungen geräumt. In der Herzegovina scheiterten feindliche Angriffe bei Mostar. Ein neuer sowjetischer Übersturzversuch über die Donau nördlich der Drau-Mündung wurde zerschlagen, der Brückenkopf Dunaföldvár nach heftigen Kämpfen geräumt.

Ostlich Budapest vereitelten unsere Truppen in harten Kämpfen den vom Feind mit starken Infanterie- und Panzerkräften erstrebten Durchbruch. Im Verlauf der beiderseits Jászberény entbrannten Panzerkämpfe wurde der Gegner angefangen, die Stadt selbst gegen erneute Angriffe gehalten. Nordöstlich Mezökövésd zerschlugen Jäger und Gebirgsjäger in erbitterter Gegenwehr den bolschewistischen Ansturm. Ein Leutnant und fünf Mann schlugen in verwegendem Gegenstoss die in die Stadt Emőd eingedrungenen Sowjets in die Flucht und erbeuteten dabei zwei Panzer, sieben Geschütze und zehn Maschinengewehre.

Schlachtfliegerverbände unterstützten bei Tag und Nacht im ungarischen Raum die Kämpfe des Heeres und zersprengten feindliche Nachschubkolonnen.

Im Raum von Autz wehrten unsere Grenadiere mehrere stärkere Angriffe der Sowjets erfolgreich ab.

Durch einen feindlichen Luftangriff wurde in Nordnorwegen das Schlachtschiff »Tirpitz«, dessen tapfere Besatzung in den letzten Monaten zahlreiche englische Luftangriffe mit gutem Erfolg abgewehrt hatte, ausser Gefecht gesetzt. Ein grosser Teil der Besatzung wurde getötet.

Die feindliche Lufttätigkeit blieb auch gestern über den Fronten und im Reichsgebiet gering.

Bitka pri Metzu še bolj razširjena

Težki boji pri neprestanem snegu in dežju — Gozdno ozemlje jugozahodno od Hürtgena očiščeno sovražnika — Nadaljnje razširjanje težkih bojev v srednji Italiji — Naše čete so preprečile sovražni probojni poskus vzhodno od Budimpešte Zaradi letalskega napada je bila izločena iz boja bojna ladja »Tirpitz«

Führerjev glavni stan, 14. novembra DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Na področju Venloja in Aachena je obstrlevalo naše topništvo sovražnika, ki se tamkaj že delj časa pripravljalo na napad. Opazili smo številne zadetke med motoriziranimi kolonami.

Oklepniški grenadirji so po težkih bojih očistili sovražnika iz gozdov jugozahodno od Hürtgena. Napredniki je imel krvave izgube. Sprvidni smo mnogo ujetnikov.

Bitka na obeh straneh Metza se je razširila večeraj na nove odseke. Severnoamerikanci zaenkrat niso napadli več na predmostju ob Mozeli, vzhodno od Thionvilla, pač so poskušali južno od mesta na široki fronti prekoračiti reko. Njihove poskuse smo ob krilih razbili, v sredini pa smo vrgli čete, ki so prišle preko reke, nazaj tik ob Mozeli. Njih glavnina čaka uničenja.

Jugovzhodno od Metza se nadaljuje težke boje kljub neprestanemu dežju in snegu.

Poizkus sovražnih polkov, da bi z osredotočenimi silami prodrl naše pozicijske bojišče med prekopom Ren-Marna in Baccaratom se je izjalovil ob vztrajnosti ali zaradi protinapadov naših ljudskih grenadirjev.

Z ognjem »V1« in »V2« smo zopet obstrlevali London in področje Anversa.

V srednji Italiji so se razširili boji od jadranskega obalnega odseka v gore pri Modiglianu. Številni britanski napadi so se zrušili v ognju naših oporišč ali pa smo jih po majhnih vdorih prestregli. Samo severno od Forlija je sovražnik z najmočnejšim topniškim ognjem in z osredotočenimi silami nekoliko potisnil nazaj postojanke naših grenadirjev.

Pri močnem snegu smo izpraznili na Balkanu v teku naših premikov mesto Kumanovo. V Herzegovini so se izjalovili sovražni napadi pri Mostarju.

znim sunkom pogнали v beg Sovjete, ki so vdrl v mesto Emőd ter zaplenili pri tem dva oklepnika, 7 topov in 10 strojnic.

Oddelki borbenih letal so na Madžarskem področju podnevi in ponoči podpirali boje vojske ter razpršili sovražne oskrbovalne kolone.

Zaradi nekega sovražnega letalskega napada je bila na severnem Norveškem izločena iz boja bojna ladja »Tirpitz«, katere hrabra posadka je v poslednjih mesecih z dobrim uspehom odbila številne angleške letalske napade. Velik del posadke je bil rešen.

Sovražno letalsko delovanje nad bojiščem in Nemčijo je bilo tudi večeraj majhno.

London imenuje »V 2« bliskovito raketo

Stockholm, 14. nov. Švedski list »Aftontidningen« poroča iz Londona, da imenujejo tamkaj sedaj »V 2« bliskovito raketo, ker prileti iz višine nekaj sto kilometrov bliskovito na cilj. List javlja nadalje, da oblastva sicer takoj zapro kraje, kamor raketa pade, vendar obstoja splošno prepričanje, da so razdejavanja, ki jih povzročajo »V 2«, mnogo večja kot razdejavanja »V 1«.

Dopisnik »Aftontidningen« je obiskal več krajev, koder je »V 2« eksplodiral. Svojemu listu piše, da ni našel tamkaj, kjer je nekoč stalo ogromno poslopje, nič drugega kot globok lijak. Bliskovita raketa prodre globoko v tla ter poruši stene hiš od spodaj navzgor.

Londona poročila poudarjajo, da je zaradi izredne hitrosti novih izstrelkov vsako pravočasno kritje nemogoče. Nadalje je izjavila neka Londončanka, ki je doživela iz daljave eksplozijo »V 2«, da je zaslišala naenkrat težko detonacijo, nekaj sekund nato pa je videla tamkaj, kjer so stala prej velika poslopja, lo še ogromen kup razvalin.

Z makedonskega bojišča

Berlin, 13. nov. Kljub zaletanim cestam in snegu potekajo nemški premiki po načrtu. Bolgarske čete so postale previdejše ter se omejujejo v splošnem le na motilne poskuse. Do večjega spopada je prišlo večeraj le zapadno od Bujanovca, kjer je neka nemška bojna skupina zapirala dolino južne Morave. Nemške čete so popolnoma potolkle neko bolgarsko kompanijo. Nasprotniki doslej niso podveli nobenega napada na zaporne postojanke pri Skoplju.

Težišča pri Metzu, Forliju in Budimpešti

Berlin, 14. nov. Bitka v Loreni postaja vedno bolj borba za Metz. Sovražnik je po lastnem priznanju spoznal, da bi bilo prenevarno izvršiti prodor proti Saari, ako bi imel za hrbtom močne utrdbe in številne topove trdnjave Metza. Vsekakor se zaveda, da ga bo napad na utrdbe, ki so dobro zvezane s cestami in železnicami, stal težke izgube. Nekoliko je to trenutno že okusil severovzhodno od Thionvilla, kjer se bori 20. severnoameriški armadni zbor za svoje izhodiščne postojanke. Na ozkem pasu ob bregu Mozele stoji v predmostjih pri Mallinguenu in Königsmachernu polki 90. in 85. severnoameriške pehotne divizije. Zaman skušajo razbiti obroč, ki so ga okrog predmostij napravile nemške divizije ljudskih grenadirjev. Visoke izgube so imeli Amerikanci, ki so vdrl v Thionville, še večje pa vzhodno od Pont a Moussona, kjer je še nadalje ležalo težišče bojev. Tu je bilo uničenih tudi največ oklepnikov, teh so izgubili Amerikanci v borbah za Metz že 222. kar predstavlja približno tretjino prvotno med Pont a Moussonom in Chateau Salinsom za prodor uporabljivih oklepnikov. Posebno težke izgube je imela 6. severnoameriška oklepniška divizija, ki je napadala vzdolž ceste Pont a Moussona-St. Avold, hoteč izsiliti prehod preko Niede. Po dovozu ojačen, s katerimi je skušal sovražnik izravnati svoje izredno težke izgube, je hotel priti znova preko reke. Poskus se mu je ponesrečil. Oddelke, ki so prišli preko nje, so vrgli Nemci takoj

zopet nazaj. Poskus Amerikancev, da bi udarili po dolini med Chateau Salinsom in Mörchingenom dalje proti severovzhodu, se je prav tako ponesrečil spričo protinapada nemških oklepnikov. Južno od Mörchingena odbiti sovražnik se trenutno umika na obe strani, kjer pa doživlja nove udarce. Med obema oklepniškima klinoma, ki sta prodrla do ceste Metz-Dieuze, se skuša tudi ameriška pehota približati cesti. Razvili so se ogorčeni in se trajajočji boji v gozdovih severovzhodno od Delme ter ob izvrih Niede. Nadaljnji sovražni napadi so se izjalovili zapadno od Dieuze ter ob obeh straneh prekopa Ren-Marna. Peti dan bitke v Loreni so torej obeleževali uspešni nemški protinapadi, ki so preprečili sovražniku, da bi izkoristil svoje prejšnjega dne z velikimi izgubami pridobljene prednosti. Ostali boji na zapadnem bojišču so ostali brez posebnega vpliva na položaj.

Boljševiški operativni načrt na Madžarskem

Berlin, 13. nov. Na madžarskem bojišču so se odražali po poslednjem razvoju trije boljševiški operativni načrti:

1. Južno od Budimpešte, kjer bi naj majhni spopadi zakrili uvod v čelni napad na madžarsko glavno mesto, združujejo Sovjeti sile, da bi še enkrat ponovili že izjalovljeni poskus prekoračenja dolgega donavskega otoka ter prodreti z zapadnega obrežja do Szekeshelyvarja.

2. Z oklepniškim klinom jugovzhodno od Jászberénya hočejo očividno obiti glavno mesto. V ta namen hočejo prebiti nemško bojišče ter ga nato zrušiti v smeri proti zapadu.

3. Z navalom med Fuezes-Abonyem in Emocdom hočejo najprej prekiniti železniško progno ter prodreti nato proti severu, da bi se s tem združili s četami, ki že mesece zaman napadajo pri Košicah zapadno od prelaza Dukle ter s tem odrezati oddelke ob slovaški spodnji meji.

Kaže, kot da še niso dokončane pri-

prave preko Donave južno od Budimpešte. Boljševiške čete pa so prekoračile reko severno od izvira Drave ter napravile dve mostišči. Medtem ko so nemške čete zajezile mostišče pri Apatinu, so vrgli nemški oddelki sovjetske sile pri Batini z učinkovito podporo letalstva nazaj ter preprečile tem silam vsako možnost razvoja.

Na bojišču jugozahodno od Jászberénya so izgubili boljševiki pri njihovem majhnem napredovanju doslej 93 oklepnikov, ne da bi prebili nemško defenzivno cono. Nemški oklepniški oddelki so s protinapadom razbili sovjetsko oklepniško ost, ki je večeraj dopoldne dosegla južni rob mesta, s čemer so preprečili sovražno namero. Sovjetska skupina, ki je vdrla v Jászberény, je bila uničena. Tudi vzhodno od mesta so hitri nemški oddelki zaustavili sovjetske oklepnike ter jih mnogo uničili. Tudi med Fuezes-Abony in Emocdom niso imeli Sovjeti razen enega vdora nobenega taktičnega uspeha.

»Ne smemo podcenjevati nemške ljudske vojske«

Stockholm. Angleški in ameriški tisk sta skušala v zadnjih tednih čim bolj bagatelizirati nastanek nemške ljudske vojske. Nekateri listi so napisali celo, da gre le za agitacijo in da se ne bo nikdar poerečilo postaviti na noge ljudskih bataljonov. Medtem pa so pisanje spreminili. Sedaj že javno priznavajo, da so se motili. Časopis in radio prinašajo danes v Londonu dolga poročila o zaprežbi ljudske vojske in o prečitjanju Führerjeve poslanice. Z velikimi naslovi poročajo o »prvi veliki demonstraciji« nove organizacije. Radijski komentator Patrick Lacey je svaril svoje slušatelje izrecno, naj ne gledajo preveč neresno na nove nemške ukrepe. Dobesedno je dejal: »Nikakor ne smemo podcenjevati nemške ljudske vojske in njene sposobnosti.«

Italijanski uporniki v koncentracijskih taboriščih

Milan. V poslednjem času so ponovno ugotovili, da so bile uporniške skupine, ki so v severno-zapadnih Alpah prekoračile italijansko-francosko mejo ter zbežale na francosko ozemlje, močno razočarane v svojem upanju, da jih bodo francoske

obmejne čete prijateljsko sprejele ter dobro z njimi ravnale. Kakor je bilo ugotovljeno, so francoske čete takoj razorozile upornike, ki so prišli na francosko ozemlje ter jih odpeljale v koncentracijska taborišča.

Sovjetski teror v Romuniji

Stockholm, 14. nov. Teror v Romuniji se na povelje Kremlija brutalno nadaljuje. Moskvska poročevalska služba z zadovoljstvom poroča, da je dal romunski notranji minister zapreti vse člane romunske vlade, ki so imeli oblast od leta 1940. do 23. avgusta 1944.

Moskva rovavi proti Španiji

Stockholm, 13. nov. Iz nekaterih novih poročil moskovske poročevalske službe o etališču južnoameriških držav je razvidno, kako se Sovjetska zveza zanima za razvoj v Španiji. Tako poroča Moskva, da so predložili v urugvajskem parlamentu zakonski predlog o prekinitvi diplomatskih odnosov s Španijo. Istotčasno opozarjajo, da urugvajski časopisi najostreje kritizirajo Francov režim. Iz La Paza v Boliviji javljajo, da je tudi semkaj predložila progressivna stranka zakonski predlog, ki zahteva prekinitev diplomatskih odnosov s Španijo.

naskakovalne nastope, v katerih so uničili neko izpostavljeno sovražno oporišče. Sovražnik vrši tamkaj v zasčiti umetne megle še vedno svoje napadalne priprave, dobiva pa z izstrelki nemškega daljnostrelnega topništva težke izgube. Na tem bojišču je neka brigada protiletalskega topništva v 10 mesecih bojev v Italiji uničila tisoč sovražnih letal. Poleg tega je izločila iz boja ali poskočovala v istem času še 129 oklepnikov in 26 vojnih ladij.

Na Balkanu je sovražnik spričo visokih izgub miroval. Zgolj pri Kumanovu in ob zgornji južni Moravi so Bolgari nekajkrat zaman napadli nemške zaporne postojanke vzhodno od Vardarjeve in Sitnične doline.

Na vzhodnem bojišču je ležalo težišče bojev zopet v madžarskem trikotju Czegled-Hatvan-Polgár. Oba glavna sunka sta sledila železnici Szolnok-Hatvan in pa oni, ki pelje v Mezökövésd. Na obeh mestih so sovražnika po pričetnih uspeših prestregli močni protinapadi nemških in madžarskih oddelkov ter ga vrgli nazaj. Posebno mnogo izgub je imel okrog Jászberénya. Sovjeti, ki so vdrl najprej v južni del mesta, so morali zaradi nemških protinapadov kaj hitro nazaj. Skušali so mesto obkoliti, a so pri tem zopet naleteli na žilav odpor nemških čet in izgubili v teh bojih 33 oklepnikov. Nadaljnje izgube so imeli pri Mezökövésdu, kjer so napadali na široki fronti proti zapadu vzdolž železnice, ki vodi v Hatvan. Tudi ti, z desetimi strelskimi divizijami in številnimi oklepniški izvršeni prebijalni poizkusi so obležali v ognju nemških protinapadov. Vdrim delom je začasno uspejo, priti v Füzessabony ter obkoliti v južnem delu mesta nek nemški bataljon.

V hudih bojih od hiše do hiše so vzdržali nemški grenadirji kljub osredotočenim napadom, dokler jih ni končno razbremenil protinapad nemških in madžarskih oklepnikov. Skupno z doskimi tovariši so dosegli še popolno staro, vzhodno od mesta ležajo bojni črto. Tako kot v Loreni, so tudi na Madžarskem preprečile nemške čete z žilavo vztrajnostjo vse neprestane sovražne protinapade ter mu onemogočile, da bi izkoristil svoje dosežene prednosti. Na vseh odsekih vzhodnega bojišča je prišlo spričo deževja in snega ter velikega blata le do krajevnih obrambnih bojev.

Čeng Kung Po Vangčingvejev naslednik

Tokio, 13. nov. Po poročilu agencije Domei so eklenili na nekem zasedanju političnega srednjega sveta, da bo postal Čeng Kung Po kot naslednik Vangčingvejja predsednik narodne kitajske vlade. Čeng Kung Po bo imenovan tudi za predsednika državnih uradov in vojaškega sveta, ker so tudi ta mesta prosta zaradi Vangčingvejjeve smrti.

Sovjetske izgube: 32 milijonov

Berlin. V skoro 41 mesečni vojni proti Sovjetski zvezi so utrpele boljševiške suhozemske, pomorske in letalske sile izredno visoke izgube. Po nemških računih so izgubili Sovjeti v tem času 32,6 milijonov mrtvih, ranjenih in ujetih, in sicer samo 13,4 milijonov mrtvih. Te številke se samo malo razlikujejo od števil, ki jih je objavil v juliju leta 1943, list »Daily Express«. Po teh poročilih so izgubili Sovjeti 30 milijonov mrtvih, ranjenih in pogrešanih. V velikih sovjet. ofenzivah na področju Orel-Bjelgorod, v zimski ofenzivi 1943-44 z izhodiščem Zitimir ter v zivi poletni ofenzivi 1944 z izhodiščem Vitebsk so izgubili Sovjeti nadaljnje stotine mrtvih ter izredno veliko število ranjenih in bolnih.

Tirolski strelci so prisegli

Innsbruck. V okrožju Tirol-Vorarlberg so zaprisegli nemško ljudsko vojsko. Zborovanje v Innsbrucku na zgodovinskem mestu pred Hochbrugom je pokazalo, da so ti utrjeni in za vojsko dobro izsolani moške polnovredni del vojaške sile nemškega naroda. Gauleiter Hofer je izjavil pri prisegi, da je cilj izločanja oostretrelcev ustvariti vojaško visokovredno in narodno-socialistično usmerjeno bojno skupnost. Tirolski strelci bodo nosili v srčih bojni vzgled svojih prednikov, ki so s fanatično odločnostjo branili svojo domovino in svojo svobodo proti zasvožencem nasprotniku.

K bojem v Italiji

Milan. General Alexander, zvezniški poveljnik v Italiji, je izjavil v radiu, da je treba računati zaradi nastopivega mrzlega letnega časa s počasnejšimi boji. Prav tako kot Hannibalovi sloni tudi angloameriški oklepniški ne morejo napredovati zaradi dežja in blata. Na drugi strani pa se borijo nemške čete, kot na vseh ostalih evropskih bojiščih, z izredno zagrizenostjo. Sedaj je treba računati z novim sovražnikom in to je zima. Človek ekoro ne bi mogel verjeti, da bo lahko postala dosedanja angloameriška polzeva ofenziva še počasnejša. Kar se pa tiče v ostalem Hannibalovih slonov, so doživeli ti nekoč poraz pri Kanah.

Kämpfe 5000 Meter über dem Meere — Wichtige Pässe von Banden befreit — Boji 5000 metrov visoko — Tolovajem so bili iztrgani važni gorski prelazi PK. Atlantic Bilderdienst

Rusko protiboljševiško gibanje

Razgovor z generalom Šilenkovim o organizaciji protiboljševiških sil ruskih narodov

Berlin, 14. nov. General Šilenkov, naj- ožji sodelavec generala Vlasova, je dal zastopniku vzhodne tiskovne službe inter- vju o ciljih osvobodilnega pokreta, ka- teremu načeljuje general Vlasov:

Proti boljševizmu so vsi oni milijoni Rusov, ki so med vojno prišli iz boljšev- iške ječe in ki bi se radi vrnili v boljšev- izma osvobodeno domovino. Osvobo- dilni pokret pa se opira tudi na narode, ki se nahajajo na oni strani bojišča in ki trpe pod bremeni vojne ter boljševiškega terorja. »Ze sedaj, je dejal general, dvigajo v sovjetskem zaledju obožene skupine zastavo boja proti Stalinovi tir- niji. Ako ne bi bili prepričani, da nam bodo ruski narodi sledili, bi sploh ne pričeli borbe. Naš osvobodilni pokret ni nikaka stranka, nikaka stvar majhne skupine politikov, temveč je živ izraz ljudske volje. Množični dotok prostovolj- cev v osvobodilno armado je tako velik, da trenutno sploh ne moremo uporabiti vseh onih, ki bi bili pripravljeni boriti se za svobodo. Boj potrebuje seveda

osrednjega vodstva. Prav pomanjkanje tega je bilo najvažnejši vzrok neuspehov vseh dosedanjih protiboljševiških voj- ških akcij v Sovjetski zvezi. General Vla- sov je v preteklih dveh letih uspešno nadaljeval in izvedel tozadnevne priprave. Sedaj so nam na razpolago politično iz- šolani in moralno utrjeni ljudje, ki tisoč- krat presegaajo število onih izšolanih sil, s katerimi je prišel nekdo boljševizem boj za oblast,« je dejal general Šilenkov.

Izgledi za uspeh borbe proti boljšev- izmu niso bili nikdar tako ugodni kot sedaj, ko so ruski narodi spoznali, da Stalin ne vodi rodoljubne obrambne voj- ne, temveč imperialistični osvojevalni boj. Trpljenje od boljševizma zasluženi narodov se bliža višku. Vojški uspehi, katere so slednji dosegli, ne izhajajo iz notranje moči tega sistema, kajti kot poli- tični sistem je boljševizem že zdavnaj propadel. Sedaj se drži le še z neverjet- nim terorjem, na katerem temelji tudi njegova vojaška moč.

Poročilo o vojaškem položaju

Berlin, 14. nov. O položaju na bojiščih piše vojaški sodelavec DNB-ja dr. Max Krull:

Kaže, da so Amerikanci zaenkrat opu- stili operativni cilj svojih napadov v Lori- ni, namreč prodor do Saarskega po- dročja. Majhna napredovanja in nepre- stane človeške in stvarne izgube so jim predhodno izbile iz rok končni uspeh. Zato so osredotočili svoje sile na krajev- ni cilj, namreč izločitev Metzja iz nemške obrambne črte. Razvoj nas opominja na dogodke na Nizozemskem in ob meji Po- renja, ko so pričeli s serijo napadov pro- ti rensko-vestfalskem industrijskem po- dročju, za so se končno z dovolj sil s po- sestjo razvalin mesta Aachena. Oba ta- bora sta vrgla v sedanje kopne in letal- ske boje nove sile. Amerikance je stalo kaj mnogo naporov, preden se jim je po- srečilo premagati posadko utrdbe Kö- nigsmachern. Tudi sicer je sovražnik se- verno od mesta ojačil svoj pritisk, da bi omogočil levemu krilu izravnavo z napre- dovanjem krila ob Niedri. Bojišče pri Nij-

megnu bo pa ostalo tudi še v bodoče eno glavnih težišč.

Obnovitev napadov v etruščanskih Apeninih je prinesla Britancem južno od Vergata udarce težkega nemškega topni- štva. Le severno od Forlija so lahko na ozki črti malenkostno napredovali. To pa celotnega položaja v srednji Italiji ni spremenilo.

Bitka za Budimpešto postaja silovit- jejša. Ker so nudile ojačene utrdbe me- sta kaj malo izgledov za čelni napad, so potegnili Sovjeti oklepniške divizije in hitre oddelke s tega področja in jih vrgli v boj pri Jaszerevju, da bi raztegnili bočno bojno črto proti madžarski prestol- nici tudi proti severu. Posrečilo se jim je včrti v kraj, vendar so jih nemški »ti- gris« z napadalnimi topovi vrgli spet na- zaj. Ob tej priliki so izgubili dve tretjini svojih oklepnikov. Pač pa jim je omo- gočilo osredotočenje desetih strelskih divizij na ozkem področju zavzete že- lezniškega križišča Mezökövesd. Nadalje- nje prodiranje so jim Nemci s protikrepi zaustavili.

Francova vlada negativno odgovorila ali pa pričela z zavlačevalno taktiko bodo republikanske organizacije ostro nastopi- le. Kakor javlja »United Press« je pred- lagal Maura Sandronizu, da bi uvedli v Španiji konstitucionalne razmere brez krvoprelitja.

Boljševiško delo

Stockholm. Po Tassovem poročilu je prišlo v romunski črnomoški lukj Kon- stanci do težkih izgredov, ki so izredno značilni za trenutne razmere v Romuniji. Prebivalstvo je za mestno »samoupravo« izvolilo zastopstvo tako zvane narodne demokratske fronte. Vojaška oblastva v mestu pa niso hotela o tem zastopstvu ničesar slišati ter so mu prepredila izvr- ševanje njegovih »službenih funkcij«. Na- to je pozval svet »narodne demokratske fronte« prebivalstvo, naj z naskokom za- vzame mestno hišo. Demonstranti so pre- bili vojaški in policijski kordon ter vdrl v poslopje. Polcija in vojaštvo se po »Tassovem« poročilu nista upala otvoriti ogenj na množico.

Moskovski dninarji v Švici na delu

Bern, 13. nov. Sodelovanje Moskve s švicarskimi levičarsko-radikalnimi krogi, ki so ga že ožigalsi švicarski listi v zvezi z obnašanjem sovjetske diplomacije na- pram Švici, je razvidno tudi iz sklepa, ki ga je izdala tako zvana švicarska stranka dela.

V tej izjavi, v kateri je viden moskov- ski vpliv, je rečeno, da odstop zveznega svetnika Pilet Golaza sam na sebi še ne more odstraniti težke politične krize. To bi lahko bilo doseženo le s preorientaci- jo švicarske notranje politike. Nadalje za- hteva jo preklic prepovedi strank in go- tovih časopisov ter imenovanje narodnega sveta. »St. Galler Wochenblatt« piše, da bodo doživeli iz Moskve še več hladnih prh.

Kratka poročila

Bern, 13. nov. Kakor javlja »United Press« iz Rima, pričakujejo da bo Bono- mijeva vlada po torkovi seji odstopila. Ta odstop bi bil posledica opozicije levi- čarskih strank proti italijanski kraljevi hiši. V nedeljo je bilo zborovanje, na ka- terem je zahtevalo preko 100.000 socia- listov in komunistov odstranitev monar- hije.

Oslo. Norveško časopisje obširno poroča o Führerjevi proklamaciji nem- škemu narodu. »Aftonposten« podčrtava, da je cilj danes isti kot v letu 1933, ko so šli v smrt prvi mučenci, da bi rešili nemški narod bvede in nevarnosti. Nadalje podčrtava »Aftonposten« Führerjeve besede, da Nemčije, dokler bo on živel, nikdar ne bo doletela ista usoda, kot države, ki jih je preplaval boljševizem. »Morgonposten« piše o socia- lne nemškem cilju ter poudarja Führerjevo zaupanje v zmago. »Nationen« poudarja, da bo narodnosocia- listična nemška država prestala zgodov- insko preizkušnjo.

Amsterdam. Kakor javlja britanska poročevalska služba, so imenovali Churchilla za častnega meščana Pariza. Pred tem je obljubil Churchill v nekem nago- voru pariškemu prebivalstvu, »da bo skr- bel za hitro oborožitev novo organizira- ne francoske vojske.«

Ne bo miru, dokler komunizem ne bo uničen

Le štiri stene ostanejo po komunističnem ropanju

Ker imajo komunisti zadnje tedne same izgube in doživljajo poraz za po- razom, se v svoji nemoči in jezi mašču- jejo nad nebranim ljudstvom. V manj zaštitenih in bolj oddaljenih krajih morajo ljudje še vedno prenašati divjaško ropanje komunistov.

Tako prihajajo iz Dobropolj poročila, da so prve dni novembra komunisti že ponovno izropali do dolino. Pri tem so z ljudmi zelo surovo postopali in jih pre- tepali. Najbolj so se znesli nad onimi, ki so se ropanju upirali. Dobropoljskim kmetom so odpeljali okrog 60 glav živine. Poleg živine so odpeljali vse, kar je bilo le nekoliko uporabno. Po ropanju so z nakradenim blagom naglo odšli proti Krki in naprej v Belo Krajsho.

Tudi vas Kalce in okolica je bila iz- ropana približno v istem času kot Dobre- polje. Odpeljali so več konj, nekaj go- veje živine in prašičev. Ljudem so po- brali obleke, žita in nekaj voz, da so mogli ukradeno odpeljati.

V Crnem vrhu nad Idrijo komunisti počenjaajo vedno večje nasilje. V noči med 3. in 4. novembrom so odpeljali 7 dru- žin. Odpeljali so celo mater z več otroki. Kje so te družine sedaj, nihče ne ve. Tem družinam, ki so jih odpeljali, so pobrali vse, kar ni bilo vidano: orodje, obleke, živež, živino, vozove, perilo.

Vzajemna pomoč fistim, ki trpe zaradi komunističnega nasilja

Pa tudi na druge načine se komunisti maščujejo nad civilnim prebivalstvom, ki so ne mara ravnati po komunističnih navodilih. Tako so zadnje nedelje v ok- tobru komunisti iz zasede streljali na ljudi, ki so šli k maši na Črni vrh nad Polhovim Gradcem. Ker tukaj že dolgo ni bilo svete daritve, so se ljudje v ve- likem številu odzvali tej priložnosti. Med ljudmi ni bilo žrtve, ker so polhograjski domobranci komunistično zasedo v pra- vem času razgnali. Pri tej akciji sta bila dva komunistična ubita.

Komunistično nasilje vlada povsod tam, kjer še ni domobrancev. Zato mnogi ljudi beži v varstvo domobrantskih posadk. Raje zapustijo vse, samo da niso prepuščeni komunističnemu nasilju.

Bralci,

ki se zanimате za strokovne knjige, a pisane na poljudno znanstven način, naročite se takoj na edino slovensko poljudno znanstveno knjižno zbirko

»SVET«!

Padel je za domovino

Iljenjski materializem in tista ošabnost, ki je tako značilna za njegovo okolje. Povsod je energično in neustrašno prizna- val svoj katoliški svetovni nazor in ga branil pred vsakomur... Bil je obisko- vavec obhajalne mise. Pri tem pa ni bil kak cemer fant, ampak zares slovenski fant od fare in odlični zavedec.

Ko je rečca OF dvignila svojo smrtno- nosno glavo in se je njen strup začel širiti tudi na deželo in v hribe, se je Jože takoj odločil, da bo tudi v dejanju borec proti komunizmu. Povsod je odkrito nastopal in ljudem odpiral oči, zlasti na Gorenjskem, kamor je v službi kot že- lezničar redno prihajal.

Ko je domovina klicala v težki uri, je zapustil svojo službo in vse udobje in od- šel s svojimi prijatelji na Gorenjsko na pomoč našim fantom-domobrancem. — V Cerkjah je dne 5. okt. t. l. skupaj z Du- hovnikom Alojzjem položil svoje življe- nje domovini na oltar.

Z njim je zavedna Gorenjska hiša da- la na oltar domovine že drugo žrtev!

Počivaj v miru v lepi gorenjski zemlji, dokler te ne sprejme domača gruda v Lesnem brdu!

Kriza v Avstraliji

Ženeva. Avstralija spada med najbolj rečno naseljene dežele na svetu. Ze med prvo svetovno vojno dobljene človeške izgube in nič težje sedanje krvne žrtve avstralskih kontingentov na raznih boji- ščih, so povzročile med avstralskim prebivalstvom dejansko populacijsko krizo, ki povzroča avstralski vladi resne skrbi. Vlada skuša izvajati načrtno ljudsko po- litiko in z dvigom rojstev ter podpiranjem priseljevanja sirot dvigniti belo prebival- stvo v deželi. Avstralija, ki je čutila pri- stisk barvnih narodov vedno kot težko ogrožanje svojega belega prebivalstva, hoče sedaj z nameravanim naseljevanjem otrok po vojni prepričati nevarnost po- plojnega potujčenja in izginotja belega plemena. Avstralska populacijska politika je posledica velikega tributa, ki ga mora prinašati ta zemlja k angleškim vojnjam.

Opozorilo

Cene tekstilnemu blagu so predpi- sane z maksimalnim cenikom št. 1, k mora biti na vidnem mestu izobešen v trgovini. Vsak posamezni oblačilni predmet mora biti opremljen z list- kom, na katerem mora biti točno ozna- čena določena cena, številka predmeta po ceniku, teža blaga v gramih in šte- vilo točk. Številka predmeta se mora navesti tudi v vseh računih in ozna- bah pri nakupu in prodaji. Obraze- metrskega blaga in opisi konfekcijskega blaga se hranijo zaradi primerjave in preizkušnje posameznega blaga pri komisarju za cene.

Vse staro blago, to je ono, ki v ce- niku ni posebej označeno, je treba prav tako opremiti z enakimi listki. Cena za to blago se glasom maksimal- nega cenika št. 1 računa tako, da se blago primerja s kakšnim podobnim blagom v ceniku. V nobenem primeru pa cena starega blaga ne sme presegati 600 lir za kilogram metrskega blaga, ne vštevisi event. konfekcije. V dvol- jljivih primerih, kjer bi izredna kva- liteta upravičevala event. višjo ceno, se na posamezno prošnjo določena ce- na naknadno.

K določenim cenam se ne sme pri- računati nikakih pribitkov. Trgovci so dolžni razstaviti čim ve- konzorcionalnega blaga v svojih izlo- bah. Blago v izlozbah mora biti oprem- ljeno prav tako z zgoraj omenjenimi listki z označbo cene itd.

Prodajo tekstilnega blaga je uredit v smislu gornjih navodil najkasneje do 20. novembra 1944. Po preteku tega roka se bo proti zamudnikom in kre- teljem brezobzirno postopalo po za- konu.

Komisar za cene inž. Mežan France, s. r.

Naročnikom in bralcem Slovence in Slovenskega doma

Komisar za cene pri Šefu Pokrajinske uprave v Ljubljani je z odločbo KC št. 647/1 z dne 3. novembra 1944 odobril nove cene za ljubljanske dnevnike in tednike v veljavnostjo od 15. novembra dalje. Od tega dne bo znašala mesečna naročnina za »Slovenca« 32 lir, v nadrobni prodaji pa bo veljala posamezna številka 2 liri. Za »Slovenski dom« bo znašala mesečna naročnina 8 lir, cena v nadrobni prodaji pa bo 2 liri za izvod.

Cenjene naročnike prosimo, da pri poravnanju naročnine v decembru doplačajo tudi razliko v naročnini za drugo polovico novembra 3.50 lire za »Slovenca«, 1 liro za »Slovenski dom«.

Nova cena za nadrobno prodajo (2 liri za izvod) bo stopila za »Slovenca« v veljavo s številko, ki bo nosila datum 16. novembra, za »Slovenski dom« pa s številko z datumom 18. nov.

Uprava »Slovenca« in »Slovenskega doma«

Sport

Službeno iz medklubskega turnirskega odbora

Za nedeljo, dne 19. t. m., je turnirski odbor odredil naslednji dve tekmi: ob 13.30: Mladika: Viš Jun., ob 14.30: Ljubljana: Istok.

S tema dvema tekmama bodo pri kraju vse igre za Mergenthalerjevo darilo. Celo do kraja je bilo izvedeno tekmovalje v ju- niorski skupini, dočim bi moral Hermes od- igrati še dve tekmi, in sicer proti moštvo- ma Viša in Zabjaka. Slednja pa sta vsak svoji dve točki prepustila Hermesu, ne da bi od- igrala tekmi na zelenem polju. — Tako se lahko že vnaprej določi vrstni red od dru- gega mesta naprej. S prepustitvijo vseh štirih točk si je Hermes »priboril« nadaljnje štiri točke ter s tem tretje mesto v dokončni razpredelnici. Mladika bo zasedla četrto me- sto, Zabjak si je priboril peto ali predzad- nje mesto, Viš pa je zasedel zadnje.

Odprto ostane vprašanje prvega in dru- gega mesta. Za vrh v nagradnem tekmo- vanju se bosta pomerili moštvi Istoka in Ljubljane. Istok je bil in je na vrhu tur- nirske lestvice in to zaradi točke naskoka pred SK Ljubljano. V nedeljo se bo torej pri igri odločilo, kdo od obeh bo v zadnji fazi turnirja ostal na vrhu in si priboril največ točk.

Nedeljsko srečanje med obema naspro- tnikoma bo prav gotovo zanimivo in težko je že vnaprej zatrditi, da bo zmagala Ljub- ljana, ali da bo Istok opravil izkupček v svoji žep. Ljubljana, naš nogometni prvak, ima prav gotovo nekaj računa, da lahko misli, da bo v nedeljo uspel. Ljubljana igra lep, smiren, za oko dopadljiv, za nasprotno moštvo pa včasih zelo nevaren nogomet. Posebno v končnih borbah, ko je šlo za naj- višji naslov, je Ljubljana postavila vedno dobro in solidno enajstoročje; vedno takšno moštvo, ki je v zadnji stopnji počelo zrela klanje. In Istok? Dozdaj vodi v turnirski lestvici. Ljubljankanom je že dobro znan in gledalce navdušuje s svojo neodoljivo bor- benostjo ter tudi s precejšnjo mero nogo- metnega znanja. Pri nedeljskem srečanju se bosta torej pomerila tehnika, večja ultra- nosnost in rutina na oni strani, s srčnostjo, borbenostjo in veliko voljo na drugi strani. Kdo bo zmazal je težko reči že vnaprej. Prav gotovo pa je, da bo nedeljsko srečanje višek vsega tekmovalja za napisane žoge. Če le kdaj, bodo gledalci v nedeljo prišli na svojo račun, saj bodo imeli priliko videti dva najboljša ljubljanska nogometna kluba med seboj v borbi za najčastnejši naslov: za prvo mesto v turnirski igri. S to tekmo bo zaključen turnir ter razdeljene liste žoge, zaradi katerih je bilo toliko tekanja, toliko navijanja, toliko bodrenja in več ali manj tudi vika in krika, tako po klubskih pisar- nah, odborih pa tudi precej prelitega ti- skarskega šrnla.

V predtekmi se bosta pomerili najboljši mladinski moštvi vse Ljubljane: Mladika in Viš. Tudi pri njima bo šlo za prvo in čast-

Iz Trsta

Novo tramvajsko tarife. 5. novembra so stopile v veljavo nove tramvajске tarife tržaške mestne družbe ACEGAT. Listki za dvojni vožnji so ukinjeni in stane sedaj vsaka vožnja 1 liro. V veljavi pa so še ostali jutranji vožni listki, ki se izdajajo do pol devete ure stanejo 0.50 lire in dajejo pravico do še ene nadaljnje vožnje tekom dneva. Za vsak komad prtljage je sedaj treba plačati 0.50 liro.

Umrlj so: Metlica Ida, stara 76 let; Simčič Linda vd. Berettini, stara 69 let; Bogatec Ivan, star 73 let; Kežič Marij vd. Andrijašević, stara 85 let; Škabar Ursula vd. Cuk, stara 83 let; Kralj Sta- nislav, star 22 let, Turk Marija por. Santel, stara 59 let, Kuk Ana vd. Marz. stara 79 let.

Stirje dečki odšli od doma. Od mi- nulega četrta, ko so odšli neznanu kam, se še niso vrnili domov enajst- letni Lucij Servadei, enajstletni Barjo Sanfilippi, enajstletni Adrijan Delić in dvanajstletni Marij Jerman. V kolikor so mogli ugotoviti, so vsi štiri dečki odšli na sprehod s psom, ni pa znano, zakaj se niso še vrnili in kje so.

GOSPODARSTVO

Novi guvernér grške Narodne banke. Kakor javljajo iz Aten, je bil imenovan za novega guvernerja grške Narodne banke profesor Constantinos Triantafyl- kis, ki je bil leta 1935 mornariški in no- tranji minister. Uvedel bo v promet novo drahmo z namenom ureditve valutnega razmerja. Vendar ne goje v gospodarskih krogih nobenih upov na izboljšanje drahme.

Veljavnost cirkularnih čekov. Z ozi- rom na pomanjkanje plačilnih sredstev v severni Italiji so banke dale v večji meri v obtok cirkularne čeke, ki se porabljajo namesto bankovcev kot plačilno sredstvo. Ker so se glede njih roka veljavnosti po- javili dvomi, sporoča Banca d'Italia, da so cirkularni čeki veljavni šest mesecev in 14 dni, menični čeki pa 3 leta in 6 mesecev. Po tem roku se lahko ti čeki zamenjajo pri denarnih zavodih.

Zvišanje cen prevoznih sredstev. Ka- kor je možno izvedeti, so se v Rimu dvignile cene za prevozna sredstva, ki so še v prometu, od 50 centesimov na 10 do 25 lir.

Zatamniten čas velja od 17 do 6.40.

Mešani pomenki o sladki travici

V ponedeljek, dan po Martinovi nedelji so se povsod, v javnih lokalih in po zasebnih stanovanjih razvijali živahni pomenki o sladki travici. Kadič, ki so hoteli v ponedeljek kupiti pri svojih trafikantih cigarete za dnevno uporabo, so prešli od njih kratke pouk, da imajo od 15. t. m. naprej pravico samo do 2 cigaret na dan. Malo debelo so pogledali zlasti oni, ki so že skoraj izžepali svojo mesečno porcijo in so imeli le nekaj odrezkov še v dobrem, ko so jim v trafikii povedali, da ne dobe niti cigarete več in da bodo prihodnji mesec morali se preveč prejeto število cigaret vrniti. Kakor je bilo v listih objavljeno, imajo sedaj moški pravico do 2 cigaret na dan, ženske pa do ene. Kadičci so se nato spraševali, kako pa je z viržinkarji in portorikarji. Koliko cigar dobe ti kadičci?

Ko se je izvedela nova redukcija tobanih izdelkov, so se vrstili hkratu najrazličnejši pomenki in razgovori o konzumu tobaka. Mnogi so modrovali in delali trdne sklepe, da bodo radikalno omejili dnevno porabo cigaret, da si bodo privoščili sladko travico samo ob gotovih urah in proti večeru.

Pogovor je ob redukciji cigaret nanesel tudi na vprašanje, koliko denarja Ljubljana porabi sedaj na mesec

in na leto za tobane izdelke. Pravijo, da mesečno gre v Ljubljani okoli tri milijone lir in še več samo za tobak. Pripovedujejo, da je Ljubljana lani avgusta izdala celo 8 milijonov lir za cigarete in cigare. Takrat, zlasti v dneih pred badoljevsko izdajo, so mnogi nakupovali velikanske množine tobanih izdelkov, ki še niso bili omejeni v prodaji in še niso bile uvedene tobane karte. Dobro poučeni govore dalje, da je Ljubljana lani spustila nad 60 milijonov lir v zrak...

Porodila so se še druga praktična vprašanja o porabi in prodaji cigaret. Nekdo je vprašal: »Kako pa oni kadičci, ki še niso do 15. t. m. porabili popolnoma svoje dnevne porcije? Ali imajo pravico zahtevati od trafikanta, da jim mora dati poprejšnjo dnevno kvoto cigaret ali sedanjo? Ali dobe za poprejšnje dneve moški po 5 in ženske po 3 cigarete?

Iz avtentičnega vira smo izvedeli, da morajo trafikanti za nazaj, to je za dneve od 1. do včetrši 12. novembra lastnikom tobanih izkaznic, ki še niso dvignili vseh, njim za ta čas določenih cigaret, izročiti takrat določeno množino, to je moškim po 5 cigaret, ženskam po 3 cigarete na dan in odrezek.

— II —

Dogodki in novice današnjega dne

NOVI GROBOVI

Anton Spolar, kot žrtve letalskega napada na Ribnico je 4. nov. izdihnil g. Anton Spolar, posestnik v Ribnici. Rajnoga so pokopali 8. novembra na Hrvati.

Alojzija Trošt, v 83. letu starosti je vsemogočni poklical k sebi vdovo po nadučitelju, gospo Alojzijo Trošt, rojeno Caharija. Blago mater bodo pokopali v sredo ob treh iz kapele sv. Krištofa na Zalah. Sv. maša zadušnica bo v četrtek, 16. t. m. ob 8 v farni cerkvi sv. Cirila in Metoda.

Jasip Čuček, v Ljubljani je izdihnil žolski upravitelj v pokoju, gospod Josip Čuček. Blagaja očeta bodo pokopali v sredo ob štirih popoldne iz kapelice sv. Andreja na Zalah.

Naj rajnim sveti večna luč, vsem njihovim dragim naše iskreno sožalje.

OSEBNE NOVICE

Diplomiral je na pravni fakulteti g. Polde Tomšič iz Ljubljane. Iskreno čestitamo.

Jubilej zvestega delovanja

Danes poteka 20 let, odkar je vstopila gdč. Antonija Medvešek kot poslovodnica k trvdki Avgust Agnola, Dunajska c. 10. - Kdo ne pozna gdč. Toni? Pozmajjo jo vsi, ker si je kot pomožen steber te trvdke s svojim zvestim in vdanim poslovanjem ter s strokovno zmožnostjo pridobila pri šefu, kakor pri strankah vsesplošno priljubljenost in zaupanje. Prirojene vrline marljivosti, vestnosti in vztrajnosti odlikujejo njen prvi življenjski jubilej, h kateremu izreka trvdka hvaležno priznanje z željo nadaljnega prijetnega sodelovanja.

ZGODOVINSKI PABERKI

15. listopada

L. 1630. je umrl v Regensburgu Ivan Kepler, znanstvenik. Rodil se je 27. decembra 1. 1571. v Weiderstadt-u. Po dokončani osnovnih študijah je šel na uni-

verz v Tübingen, kjer je pri matematičnih predavanjih spoznal Kopernikovo nauku, ki je vplival na smer njegovega udejstvovanja. Ko je bil profesor v Gradcu, je znanje še poglobil in se posvetil astronomiji. Po izgonu protestantov se je umaknil v Praho in je tu spoznal Wallensteina, ki ga je podpiral. Velikega pomena za nadaljnje raziskovanje in razvoj astronomije so že t. zv. Keplerjevi zakoni, na katerih temelje tudi Newtonova odkritja. Ti zakoni, ki so jim podvržena vsa gibanja telesa okoli sonca, so: 1.) planeti se gibljejo v elipsah in v enem žarišču je sonce, 2.) elipsidna zveza (radius vector) med soncem in planetom opiše v istem času enako ploskev in 3.) kvadrat časa ee ujema s kubom srednje oddaljenosti od sonca -

L. 1857. se je v Stari Loki na Gorenjskem rodil Andrej Karlin, lavantinski škof. Osnovno šolo je napravil doma, gimnazij in bogoslovje v Ljubljani. V Rimu, kjer je bil kaplan v cerkvi S. Maria dell'Anima, je študiral še pravo in promoviral 1. 1892. Ko se je vrnil domov, je poučeval verouk v Ljubljani, postal leta 1900. kanonik in je vodil Alojzjevišče. L. 1910. je bil imenovan za tržaškoproskega škofa. Tu je deloval do jeseni leta 1919. Štiri leta kasneje je dobil lavantinsko školijo, ki jo je povečal s kraji, ki so iz tujih škofij prišle v narodno državo. Pepež je izločil školijo iz solnografske podrejenosti in podredil lavantinskega škofa neposredno sebi. Presnoval je deško semenišče in razširil študij na bogoslovju na 5 let. Veliko se je trudil, da bi bil Slovacek pristet svetnikom ter je uvedel proces, da se pristije blaženim -

L. 1889. se je oklicala Brazilijska za republiko in odstavila kraljevsko hišo, ki je vladala od odcepitve od Portugalske leta 1822.

Za Socialno pomoč

Ga. Bleje Ema, Ljubljana je darovala za Socialno pomoč 5000 lir.

Za »Vesevetsko akcijo« so darovali med drugimi še: Gostilna Lovšin (g. Dolničar, Gradišče 550 lir; gostilna Bobenček, 200 lir; gostilna Mrak (g. Franc in Slava Tomšič), Rimska cesta 100 lir; gostilna Zivec Marija, Rimska cesta 50 lir.

Vsem darovalcem iskrena zahvala.

Dober svet je včasih več vreden kakor denar

Zato nikar ne pozabite naročiti »Slovenčevega koledarja« - V njem boste našli marsikaj, kar vam bo koristilo. Knjiga, ki vam pride vedno prav, je dvakrat vredna. Ob vsakem času vam da dober svet. V prednaročilju do 1. decembra je cena za naročnike naših listov, »Slovenčeve knjižnice« in »Sveta« 30 lir, za nenaročnike 40 lir. - Po prvem decembru bo cena za vse brez izjeme 50 lir.

Slovenčev koledar mora priti tudi v vašo hišo!

Zvest svetovalec vam bo!

KULTURNI OBZORNİK

Dve mladinski knjigi

Bliža se sv. Miklavž in polni se knjižni trg z mladinskimi knjigami. Te dni sta izšli dve knjižici, ki sta obe namenjeni najmlajšim ljudskoškolskim učencem. Ljudska knjigarna je izdala v obliki svojih mladinskih knjig zbirko dogodivščin »Selanovi in drugi«, kakor jih pripoveduje starejši, izkušenejši človek otrokom. Stari šolnik Janko Polák pripoveduje nedolžne otroške dogodke iz mladosti v Razdrtem ter razne nagajivosti naprti na pleča Selanovega Tončka, Potepinovega fanta itd. Pripoveduje tako, da nikjer ne skriva svojega poudarka in svoje osebe. Ne moremo tu navesti vsebine teh kratkih sestavkov, ki so namenjeni otrokom prvih razredov, da se uče brati ob njih, pogrešamo pa pri večini poante in duhovitosti, moti pa tudi starejši izraz (n. pr. osebnost, namesto posebnost), ki ga pisatelj še piše. Posebno živahnost knjigi pa dajejo slike Ivana Erbešnika, ki so nazorne in take, da bodo mladini prav gotovo ugajale. Knjiga je vzgojna in bo prišla prav najmlajšim.

V samozaložbi pa sta izšli dva pravljici pod naslovom »Carobni prstanc«, ki

ju je spisal slovensko aklimatizirani sin srbskega očeta Marjan Radonič. V prikupni opremi gospe Vogelinkove ter z jasnim in razprtim tiskom sta tu dve preprosti pravljici, ki ju piše mlad fant v slogu znanih pravljčnih motivov. Prva »Carobni prstanc govori o preprostem pastirskem sinu, ki reši kraljičino pred hudobno čarovnico, ozdravi pa tudi hčerko domačega kralja, ki ga pa hoče imeti za zeta, zlasti še, ker je čarovnica vzel čarobni prstan, s katerim dosega svoje uspehe. Ker je zvest svoji obljudi, da vzame prvo kraljičino, pride do vojske, v kateri zmaga in zavladava kraljestvu. Druga pa govori o »Ribičevem sinu«, ki premagava zakleto kačo in reši zelo bogato deklico v njej, ki potem postane njegova žena. - Obe pravljici sta iz pravljčnega sveta, ki je nam že znan in ni nič posebnega po invenciji, odkljudeta se pa po pravljčni čistosti, po preprostosti in svežosti, kakršna pravljica biti mora. Mladost v čustvovanju in pripovedovanju je posebna odlika teh dveh pravljic, ki ne poznata moralizatorstva in poduka, pa sta vendar pogonali iz čistega pravljčnega sveta, v katerem zmaga dobrota in plemenitost, propada pa vse kruto in hudobno. id.

Kako dobro je pri ljudeh, ki jim je svoboda drugih sveta.

(Schiller.)

Koledar:
Sreda, 15. listopada: Leopold, kralj; Albert Vel., spoznavalec in ustanovitelj reda; Saloma, mučenica.

Lunina sprememba: mlaj ob 23.29. Herschel napoveduje lepo vreme.

Četrtek, 16. listopada: Otmār, opat; Jodert Vel., dojava; Edmund, kralj.

Draško gledališče:
»Kar hočete. Red Sreda, Ob 16.30.

Operno gledališče:
»Mignons. Red A, Ob 16.30.

Kino Matica:
»Immense« ob 16 in 18.

Kino Union:
»Nevarna pomladi« ob 16 in 18.

Kino Sloga:
»Deklica iz Fanžije« ob 16 in 18.

Lekarniška služba:
Nočno službo imajo lekarnar: mr. Leustek, Rožaljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Viš, Tržaška cesta.

NOVO! Naša knjiga NOVO!

Merežkovskij D.: »NAPOLEON«

Prevedel dr. Anton Mrak. 348 str. L 140.

Javornik M.: »PERO IN CAS«

Izbor iz let 1931-1941. 328 strani. L 130.

Obe knjigi sta elegantno opremljeni.

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Obvestila Prevoda

Delitev zaseke za december

Potrošniki znotraj ljubljanskega varnostnega pasu prejmejo v sredo in četrtek (15. in 16. novembra) pri svojem stalnem mesarju po 250 g zaseke za mesec december na 19 maščobnih odrezkih osnovne živilske nakaznice (vijoličasti podton, črni tisk, brez pretiskanih črt) z datumi vključno od 5. do 23. novembra. Došli so prvi 4 odrezki (od 1. do 4. novembra) določeni za nakup 0,5 del olja za november, se na spodnjih 7 maščobnih odrezkih (od 24. do 30. novembra) ne bo delilo nikakih maščob.

Zaseke bodo delili mesarji vsa dan do 5. ure popoldne in sleer: v sredo, 15. novembra, mesarji z začetnico A-L in v četrtek, 16. novembra, mesarji z začetnico M-Z.

Zaseke naj dvignejo mesarji na kavnici pa določeni dan ob 6. uri zjutraj; morebiti preostalo zaseko bodo vrnili na kavnico naslednjega dne od 9 do 11.

Urejene odrezke bodo predložili mesarji Prevodu, Gosposka ulica 12-I, soba št. 10. naslednji dan po delitvi v dopoldanskih uradnih urah.

Potrošniki, ki se hranijo delno v gostinskih obratih, lahko po 25. novembru zamenjajo na Mestnem preskrbovalnem uradu v I. nadstropju v palači Bata zgoraj našete odrezke za posebno »Gostinsko nakaznico«.

Delitev maščob za november v vseh občinah, razen v Ljubljani Popravek

Oglas Prevoda pod naslovom »Delitev racioniranih živil za mesec november«, priobčen v časnikih »Jutro«, »Slovenec« s dne 5. 11. t. 1. pod točko »B« (za potrošnike v občinah Jeliča in Polje) ter pod točko C (za potrošnike v vseh ostalih podeželskih občinah) menjamo v sledečem:

Potrošniki - upravičenci v vseh oskrbovanih občinah razen znotraj ljubljanskega varnostnega pasu in v ljubljanski občini zunaj tega pasu bodo prejeli za mesec november maščobe po naslednjih določilih, oz. v naslednjih količinah:

1 del olja na spornjo vrsto maščobnih odrezkov z datumi od 1. do 8. novembra (skupaj 8 dnevnih odrezkov), namesto 0,5 (pol) del na prvo štiri odrezke, kot je bilo objavljeno,

150 g zaseke na drugo in tretjo vodravno vrsto maščobnih odrezkov z datumi vključno od 9. do 23. novembra (skupaj 15 dnevnih odrezkov), namesto 230 g zaseke na 19 dnevnih odrezkov, kot je bilo objavljeno.

Na spodnjo vrsto odrezkov od 24. do 30. novembra se ne bo delilo nikakih maščob.

Delitev jabolk

Misladna od 3. do 18. leta dobi po en kr jabolko na odrezke »B 214« (ne »B 213«, kakor smo objavili včeraj) in »e 320« (brez pretiskanih črt) dodatnih živilskih nakaznic.

Cene klavnih prašičev

Komisar za cene je odobril prehranjevalnemu zavodu Prevod v Ljubljani sledeče najvišje cene za klavne prašiče:

- Prasim:**
- I. vrsta, godni, polnomastni, dopitani, 1 kg žive teže lir 36.-
 - II. vrsta, polnomastni, negodni, ne dopitani, 1 kg žive teže lir 34.-
 - III. vrsta, mršavi ali a hibami, 1 kg žive teže lir 32.-
- Svinje:**
- I. vrsta, polnomastne, godne, dopitane, 1 kg žive teže lir 32.-
 - II. vrsta, polnomastne, nedopitane, 1 kg žive teže lir 30.-
 - III. vrsta, mršave, 1 kg žive teže lir 28.-
- Merjanci:**
- I. vrsta, skopljani, polnomastni, 1 kg žive teže lir 28.-
 - II. vrsta, skopljani, polnomastni, 1 kg žive teže lir 26.-
 - III. vrsta, skopljani, mršavi, 1 kg žive teže lir 24.-
 - IV. vrsta, neskopljani ali skopljani pred manj ko tremi meseci, 1 kg žive teže lir 22.-
- Taro določa ocenjevalna komisija, Prevzema cena alanine za Prevod: I. alanina, sveža, 1 kg lir 45.-.
- Cenik z najvišjimi cenami mora biti na vpogled občinstvu na vidnem mestu v vseh obratnih prostorih, kjer se prodaja blago, navedeno v ceniku.
- Vsako neposredno ali posredno zvišanje cen je prepovedano. Kršitelji se kaznujejo po zakonskih predpisih.
- Zoper to odločbo ni pritožbe.

Cene kondenziranega mleka

Komisar za cene je odobril Prevodu, zavodu za prehrano v Ljubljani, sledeče najvišje ceno za:

Cena za Prevod:
kondenzirano mleko, doza po 385 gr, 15,70 lir franko skladišče Prevoda.

Cena za trgovca detajlista:
kondenzirano mleko, doza 18.- lir franko podajalno, vključno javno dajstvo.

Cenik z najvišjimi cenami mora biti na vpogled občinstvu na vidnem mestu v vseh obratnih prostorih, kjer se prodaja blago, navedeno v ceniku.

Vsako neposredno ali posredno zvišanje cen je prepovedano. Kršitelji se kaznujejo po zakonskih predpisih.

Zoper to odločbo ni pritožbe.

Seznam najdenih predmetov

prijavljenih upravi policije v Ljubljani v mesecu oktobru 1944:

Zenska rjava usnjena denarnica iz avinjske kože z vsebino 149 lir; zlata verižica z dvoma obeskom (najdena v mesecu juliju 1944); double zlata verižica z obeskom iz iste kovine (najdena v mesecu aprilu 1944); po nošen moški trenček svetle barve s karizato podlogo; usnjena denarnica z umetno zapenko z vsebino okrog 50 lir, srebrna obsek ter papirnat zavitek z vsebino 5 ponošenih ženskih nogavic; kop ključev (6) raznovrstnih (Wertheim); očala v črnem okviru; črna usnjena denarnica z vsebino 45 lir; pletena ženska torbica (pompatura) z vsebino nekoliko lir, ključ za kolo in več podob; moški obrabljen črn dežnik z molno rjavo kljuko; črna ženski dežnik brez kljuko; par ponošenih moških usnjenih rokavic; ženski obrabljen dežnik; avtomobilsko dvigalo na olje in želazo za montiranje avtomobilске pnevmatike.

Seznam najdenih predmetov v vozovih državne železnice, prijavljenih na glavnem kolodvoru v Ljubljani v mesecu septembru 1944, ki so tudi tam deponirani:

Aktovka, slab ženski plašč, moški dežnik, kovček z moškim perilom, zavitek moškega perila, ženska jopica, star ženski dežnik, moški klobuk ter moški suknjlo in dežnik.

Mnogi so se že priglasi, čakamo še na vas.

»Slovenčeva knjižnica« ima v svojem četrtem letniku tako bogat spored, da boste na škodi, če se ne naročite nanjo. Zima in dolgi večeri so pred vrati. Brez lepe knjige vam bo dolgočas. Ne premišljujte več in se še danes priglasi za naročnika »Slovenčeve knjižnice«. Lepa knjiga vam bo krajšala večere in vam bogatila duha.

Drobne novice

Sv. maša za vse žive in mrtve dobrotolke, člani in podpirance Elizabetine konferenco Marijinega Oznanjenja bo v ponedeljek, 20. t. m., ob 7 pri altarju sv. Frančiška.

Slovaška družba sporoča svojemu članstvu, da bo nadaljevala verski tečaj ob torkih ob 6 v kapelici dvoranici na porti pri frančiškanih. K udeležbi vabimo vse, ki jim je kaj na tem, da izprosimo žlaščtvu čimprej prepotrebni mir. Obvestite medsebojno one tovariše,ice, ki jih doslej še nismo videli pri tečaju. Ob misli na črtno, ki jih prenaša naše ljusstvo, homo tudi mi prenesli to male težavice, ki so združene z obiskom. 8.

Dosedanji naročniki!

Ostanite tudi v drugem letu obstoja »SVETOVE« knjižnice njen zvesti naročnik!

Za stare in onemogle v mestnem zavetišču v Japljevi ulici je podarilo predststvo društva za zgradbo zavetišča za onemogle trgovce 500 lir namesto vena na grob pok. veletrgovca A. Sarabona. Mestno županstvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranlih.

Formicot pastile za desinfekcijo ust in grla dobite v lekarnah

Nalivna peresa boljše vrste in dobro obranjena stalno kupuje trvdka EVEREST. Prešernova ulica 44.

Tečaj o negi in prehrani dojenčka, ki se bo vršil na oddelku za zdravstveno zaščito mater, dojenčkov in otrok Higijenskega zavoda (Dežji in materinski dom - Lipičeva 3) se prične 20. novembra t. l. ob 16. Tečaj traja 3 tedne ter je brezplačen. Vpisovanje se vrši v Dežjem domu vsak delavnik dopoldne.

Dramsko gledališče

Sreda, 15. novembra, ob 16.30: »Kar hočete. Red Sreda.

Četrtek, 16. novembra, ob 16.30: »Matičke se ženit. Red Četrtek.

Petek, 17. novembra: Zaprto.

Shakespeare »Kar hočete. Osebe: Orsino - Drenovec, Sebastijan - Nakerst, Antonio - Vl. Skrbinski, Pomorski kapitan - P. Kovič, Valentin in Curio - Bitene in Miklavc, Vitez Tobija Rig - Peček, Vitez Andrej Bledica - Jan. Malvolio - Gregorin, Fabljan in Norec - Gorinšek in Sever, Kapaucin - Lipah, Vodja biričev - Verdonič, Olivijin sluga - Rastresen, Olivija - Sarčeva, Viola - Razbergerjeva, Marija - Svetelova. - Režiser: prof. O. Šest. Scenar: arh. inš. Franz E. Kostumi D. Kačerjeva. Scenska glasba: H. Svetel.

Operno gledališče

Sreda, 15. novembra, ob 16.30: »Mignons. Red A.

Četrtek, 16. novembra, ob 16.30: »Manon«. Red D.

Petek, 17. novembra: Zaprto.

Thomas »Mignons, opera v 3 dejanjih, Osebe: Mignon - Kogeljeva, Filina - Ivančičeva, Viljem - R. Franc, Lothario - Lupša, Laertes - Dolničar, Jarno - Langus, Fridorik - Kobal, Antonio - Gregorin. 1. in 2. dejanje so godi v Nemčiji, 3. v Italiji v letu 1790. Dirigent S. Hubad, režiser in koreograf P. Golovin, scena inš. E. Franz, kostumi D. Kačerjeva.

»Odušajna s. »Mijina Judovska primorje« RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 15. november:

7 Porodila v nemščini - 7.10 Jutranji koncert, vmes 7.30 Porodila v slovenščini - 9 Porodila v nemščini - 12 Glasba za premor, vmes 12.30 Porodila v nemščini in slovenščini, napoved sporeda - 14 Porodila v nemščini - 14.10 Vsakemu nekaj - 17 Porodila v nemščini in slovenščini - 17.15 Otroška ura, pesnice, pravljice in legende Vide Rudolfova bere Milan Brezigar - 17.45 Bagatele - 18.15 Mi smo optimisti - 19.15 Glasbene napave poje tercet sestor Dobrkovih - 19.30 Porodila v slovenščini - 19.45 Prenos predavanja - 20 Porodila v nemščini - 20.15 Predklatišna glasba, sodelujejo baritonist Dušan Pertot, violonist Miran Vihar in pianist M. Lipovšek - 21 To uro posvetim tebi - 22 Porodila v nemščini, napoved sporeda - 22.15 Prenos orednjega nemškega sporeda.

lih, predvsem v godalnem kvartetu ter pihalnem kvintetu v F-duru ter v manjših gorskih sifonijah. - Ministrstvo za narodno obrambo je ob petletnici države izdalo veliko knjigo »Narodna vojska v obrambi in deluc. Tu so slike s fronte pa tudi sicer podobne slovaške vojske v delu ter imajo dokumentarno vrednost. - Propagandno ministrstvo je izdelalo reprezentativen slovaški film »Svobodna Slovaška«, ki se predstavlja po vseh večjih mestih Nemčije in z njo zvezanih kakor tudi nevtralnih državah. Tako ga je pred izbrano diplomatsko družbo predvajal tudi diplomatski predstavnik slovaške vlade v Bernu v Švicah naš znanec dr. Jožef Kirschbaum. - Slovaki so zabeležili kot senzacijo, da je bila lani še pred italijanskim razsulom tiskana v Rimu prva slovaška pesniška zbirka namreč zbirka pesnika Stefana Žaryja, ki se je kot vojak mudil skupno z nemškimi vojniki v Italiji. Naslov pesniške zbirke tega slovaškega surrealista je »Pečat polnih amfor« in jo je izdala slovaška propaganda v Rimu. - Velik uspeh slovaškega romana. Mladi slovaški pisatelj Dobroslav Chrobak je lani napisal roman »Zmaj se povrača« (1943), ki ga je izdala založba Flan v Bratislavi. Zda je izšla še druga izdaja, pripravila so pa tudi nemški in hrvatski prevod. Nemški bo izšel v Beyreuthu, hrvatski pa v Zagrebu pri založbi A. Velček.

